

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode: 12:00 uur d.d. 18 mei – 11:00 uur d.d. 19 mei

5.1.2e

&

5.1.2e

Directie Communicatie

Vragen? Mail naar

5.1.5

@minvws.nl

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan Covid-19 Nederlanders ziek door Covid-19 	<ul style="list-style-type: none"> Familie en vrienden getroffen 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici

Samenvatting en karakterisering van de berichtgeving

- Vandaag doen media -vaak in opgetogen sfeer- verslag van de nieuwe versoepelingen die ingaan. Tegelijkertijd stellen AD en NRC in hun ochtendkranten dat het de goede kant op gaat met de coronacijfers. Zo kopt AD: 'Opluchting: fors minder opnamen in ziekenhuizen' en stelt NRC dat 'de derde golf definitief over de piek heen is'. Beide kranten schrijven dat het warmere weer en de vaccinatiecampagne zijn werk lijken te doen.
- De Algemene Rekenkamer constateert dat VWS een fors deel van de uitgaven aan de coronapandemie in 2020 niet goed genoeg kan verantwoorden. De Algemene Rekenkamer geeft minister De Jonge, maar ook minister Hoekstra, daarom een stevige tik op de vingers. In totaal is vorig jaar 5,1 miljard euro uitgegeven aan onder meer beschermingsmiddelen, beademingsapparatuur en testmateriaal. Het financieel beheer over die uitgaven "schoot ernstig tekort".
- Uit onderzoek van Investico blijkt dat VWS in januari het vaccinadvies van de Gezondheidsraad en het OMT -om eerst de ouderen en kwetsbaren te vaccineren- negeerde door de eerste vaccins al aan zorgmedewerkers te beloven. Dat zou blijken uit notulen van vaccinatie-overleggen.
- Vandaag wederom aandacht in de Volkskrant voor de 'deal die VWS met Van Lienden sloot' over de inkoop van FFP2-mondmaskers. Volgens de krant zouden verschillende 'deals op tafel hebben gelegen', waarbij Van Lienden eerst een goedkoper aanbod deed, maar het ministerie een ander, duurder aanbod ondertekende. Uit stukken van Van Liendens non-profitorganisatie blijkt dat de uiteindelijke deal 'zeker' 13 miljoen euro duurder was dan de eerdere aanboden. Volgens de krant kan VWS niet uitleggen waarom er niet voor de goedkopere deals werd gekozen en roept deze nieuwe informatie veel vragen op over de rol van de overheid.
- RTL Nieuws onthult dat de brief waarmee zorgmedewerkers worden uitgenodigd voor vaccinatie tegen het coronavirus, lange tijd eenvoudig online te vinden was. Daarmee konden anderen zich voordoen als zorgmedewerker en een afspraak maken voor een prik, zonder dat ze daar recht op hadden. RTL-verslaggever Daniël Verlaan werd gewezen op de online uitnodigingsbrief en zette zo'n brief op zijn eigen naam. De GGD controleerde wel of zijn naam op de brief overeenkwam met de naam op zijn identiteitsbewijs, maar niemand controleerde of hij in de zorg werkte. Ook op de vaccinatielocatie zelf werd hij doorgelaten. Toen hij op het punt stond de prik te krijgen, zei hij dat hij journalist was en dat een ander het vaccin kon krijgen. Verlaan legde zijn actie vast met een verborgen camera.

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)

-

Informatiebehoefte

- Vandaag wederom aandacht in [de Volkskrant](#) voor de 'deal die VWS met Van Lienden sloot' over de inkoop van FFP2-mondmaskers. Volgens de krant zouden verschillende 'deals op tafel hebben gelegen', waarbij Van Lienden eerst een goedkoper aanbod deed, maar het ministerie een ander, duurder aanbod ondertekende. Uit stukken van Van Liendens non-profitorganisatie blijkt dat de uiteindelijke deal 'zeker' 13 miljoen euro duurder was dan de eerdere aanboden. Volgens de krant kan VWS niet uitleggen waarom er niet voor de goedkopere deals werd gekozen en roept deze nieuwe informatie veel vragen op over de rol van de overheid.
- De Algemene Rekenkamer constateert dat VWS een fors deel van de uitgaven aan de coronapandemie in 2020 niet goed genoeg kan verantwoorden. De Algemene Rekenkamer geeft minister De Jonge, maar ook minister Hoekstra, daarom een stevige tik op de vingers. In totaal is vorig jaar 5,1 miljard euro uitgegeven aan onder meer beschermingsmiddelen, beademingsapparatuur en testmateriaal. Het financieel beheer over die uitgaven "schoot ernstig tekort". Zo ontbraken bijvoorbeeld ontvangstbewijzen voor rechtstreekse leveringen van goederen aan zorginstellingen. Ook was onduidelijk of aantallen afgenomen coronatests op facturen die het ministerie betaalde wel klopten. Daar komt bij dat de Kamer niet op tijd werd geïnformeerd over belangrijke overeenkomsten waarbij grote financiële verplichtingen werden aangegaan. Minister De Jonge wist volgens de Rekenkamer al in september 2020 dat het financiële beheer op zijn departement onder de maat was. Maar hij greep pas begin dit jaar echt in. Ook Hoekstra had volgens het college eerder in kunnen grijpen.
- Van de 20.000 coronatests die tot nu toe zijn afgenomen onder het personeel, journalisten en delegaties bij het Eurovisie Songfestival waren er tien positief. Het publiek wordt hierbij niet meegerekend.
- Het Rode Kruis begint een voorlichtingscampagne in zes talen om mensen die niet of nauwelijks Nederlands spreken beter te informeren over corona. De informatie over testen, vaccins en preventie is in eerste instantie bedoeld voor arbeidsmigranten, vluchtelingen en migranten zonder papieren. Uit onderzoek van de hulporganisatie komt naar voren dat mensen die moeite hebben met de Nederlandse taal extra kwetsbaar zijn tijdens deze coronapandemie.

Medewerkers van het Rode Kruis die via WhatsApp vragen beantwoorden, hebben gemerkt dat er bij mensen onduidelijkheid is over de coronavaccinatie.

Vaccinatiecampagne

- Uit onderzoek van [Investico](#) blijkt dat VWS in januari het vaccinadvies van de Gezondheidsraad en het OMT -om eerst de ouderen en kwetsbaren te vaccineren- negeerde door de eerste vaccins al aan zorgmedewerkers te beloven. Dat zou blijken uit notulen van vaccinatie-overleggen. Waar in december nog het idee was dat de vaccins niet effectief zouden zijn voor de ouderen, stelt de Gezondheidsraad in haar definitieve advies in januari dat de vaccins wél effectief zijn voor ouderen en dat zij voorrang moeten krijgen. Volgens Investico zat minister De Jonge op dat moment 'klem' omdat de ouderen nu voorrang moesten krijgen, maar de vaccins al waren toegezegd aan de zorgmedewerkers en ziekenhuispersoneel. Investico concludeert dat de vaccinatiecampagne vanaf dat moment een 'lobbyspel' wordt 'met een minister die wankelt omdat hij te veel beloftes heeft gedaan'. De zorg voerde een effectieve lobby en mocht uiteindelijk vooraan staan bij de vaccinaties, terwijl de medische noodzaak daarvoor vaak ontbrak, aldus Investico. Ook zou de minister 'maandenlang' hebben herhaald dat hij ouderen en kwetsbaren voorrang geeft, maar deed hij in werkelijkheid het tegenovergestelde.
- [RTL Nieuws](#) onthult dat de brief waarmee zorgmedewerkers worden uitgenodigd voor vaccinatie tegen het coronavirus, lange tijd eenvoudig online te vinden was. Daarmee konden anderen zich voordoen als zorgmedewerker en een afspraak maken voor een prik, zonder dat ze daar recht op hadden. RTL-verslaggever Daniël Verlaan werd gewezen op de online uitnodigingsbrief en zette zo'n brief op zijn eigen naam. De GGD controleerde wel of zijn naam op de brief overeenkwam met de naam op zijn identiteitsbewijs, maar niemand controleerde of hij in de zorg werkte. Ook op de vaccinatielocatie zelf werd hij doorgelaten. Toen hij op het punt stond de prik te krijgen, zei hij dat hij journalist was en dat een ander het vaccin kon krijgen. "RTL heeft aangetoond dat brieven van werkgevers online circuleerden en dat je er tussendoor kunt glijpen als je valsheid in geschrifte pleegt en fraudeert. Hoe kunnen wij dat controleren? Onze mogelijkheden zijn niet oneindig, we willen zo snel mogelijk zo veel mogelijk mensen vaccineren. Ergens houden de mogelijkheden voor ons op", laat de overkoepelende organisatie GGD GHOR Nederland in een reactie weten. Samen met het RIVM en VWS is vanwege het vaccinatie tempo bewust gekozen voor een laagdrempelig en gebruiksvriendelijk systeem om afspraken te maken, voegt de GGD er aan toe. "We hebben er gezamenlijk voor gekozen om dit niet nodeloos dicht te timmeren." GGD GHOR Nederland wijst ook naar de potentiële voordrangers: "Mensen moeten op hun beurt wachten. Geen uitnodiging is geen afspraak. Als je toch vindt dat jij moet voordringen in het systeem en het lukt, besef dan dat je het vaccin hebt gekregen van iemand die het harder nodig heeft dan jij. Die volgorde is niet voor niets opgesteld." Het is niet bekend hoeveel mensen misbruik hebben gemaakt van de mogelijkheid en zijn voorgedrongen. GGD GHOR Nederland zegt dat er momenteel ruim 100.000 afspraken per dag worden ingepland. Op basis van DigiD controleert de GGD of deze mensen al aan de beurt zijn en ongeveer 0,5 procent van die mensen blijkt nog niet in aanmerking te komen voor de prik. Dat komt neer op enkele honderden gevallen per dag.
- Veel mensen uit medische risicogroepen zitten met smart te wachten op een uitnodiging voor een vaccin, maar ze zullen nog even geduld moeten hebben. Vorige week kwam het bericht dat alle uitnodigingen in die week verstuurd zouden worden, dus is er verwarring bij de mensen die nog niks ontvangen hebben. Volgens Rene den Otter van DMDR, het bedrijf dat de uitnodigingen voor huisartsen verstuurt, hoeven mensen zich geen zorgen te maken. De 1,64 miljoen uitnodigingsbrieven zijn al aangeboden aan PostNL, maar een deel moet nog worden bezorgd. "Wij moesten de brieven van het RIVM gefaseerd versturen, anders gaat iedereen tegelijk een afspraak maken", zegt hij tegen RTL Nieuws.
- Trouw stelt dat de Europese coronapas (Digital Green Pass) eraan komt mits de laatste 'hobbels' overkomen kunnen worden. Zo zouden de onderhandelingen tussen het Europees Parlement, de Raad van Ministers en de Europese Commissie 'nagal stroef' lopen. Volgens de krant is de prijs van coronatesten het hete hangijzer. Het paspoort is gratis, maar wie zich moet laten testen, moet daar waarschijnlijk wel voor gaan betalen. Het Europees Parlement wil het liefst zien dat EU-landen gratis testen ter beschikking stellen, maar weinig landen zouden daar trek in hebben. Ook technisch zijn er volgens de krant nog 'de nodige obstakels'. EU-bronnen zeggen verder dat de EU-landen en het Europees Parlement het erover eens zijn dat één prik met een coronavaccin straks genoeg is om de coronapas te krijgen.
- De Hartstichting meldt dat een groot onderzoek van UMC Utrecht en Amsterdam UMC aan het licht heeft gebracht dat mensen met hart- en vaatziekten of diabetes op hun zestigste ongeveer twee keer zoveel risico lopen om met Covid-19 in het ziekenhuis te belanden als leeftijdsgenoten die niet aan deze aandoeningen lijden. De onderzoekers analyseerden gegevens van ruim 22.000 coronapatiënten. Dat bepaalde chronische ziekten de kans op een ernstig verloop van Covid-19 vergroten was al langer bekend. Nu is duidelijker geworden hoe groot het verschil is.
- Het Spaanse ministerie van Volksgezondheid stelt voor om mensen onder de 60 die een eerste prik met het AstraZeneca-vaccin hebben gehad, de tweede keer in te enten met het vaccin van Pfizer/BioNTech. Uit onderzoek van het Spaanse gezondheidsinstituut Carlos III is gebleken dat het mixen van de twee vaccins veilig en effectief is.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

- Commerciële coronateststraten zien een toename van afspraken voor een PCR-test sinds het kabinet heeft aangekondigd dat het reizen naar landen met een laag besmettingsniveau weer mogelijk is. Het lijkt erop dat reizigers alvast een plekje bij de teststraten boeken voor de zomervakantie, zodat ze gegarandeerd zijn van hun trip, zegt Rasmus Emmelkamp, mede-oprichter van Spoedtest.nl. Bij Spoedtest.nl werden maandag bijna 9000 afspraken geboekt. Ook Abdel Ali El Bouzzaidi, directeur van CoronaPCRTesten, ziet een stijging in het aantal afspraken. "De afgelopen week zijn er 40 procent meer afspraken gemaakt", zegt hij. "We verwachten dat de drukte de komende weken gaat toenemen.

Dat gebeurt de afgelopen maanden telkens nadat er tijdens een persconferentie versoepelingen worden aangekondigd."

- AD meldt dat er een 'stormloop' op kaartjes is voor pretparken en dierentuinen nu deze weer opengaan.

Betekenisgeving

- In hun ochtendkranten stellen AD en NRC dat het de goede kant op gaat met de coronacijfers. Zo kopt AD: 'Opluchting: fors minder opnamen in ziekenhuizen' en stelt NRC dat 'de derde golf definitief over de piek heen is'. Beide kranten schrijven dat het warmere weer en de vaccinatiecampagne zijn werk lijken te doen nu het aantal ziekenhuisopnames, het *aantal* positieve testen én het *percentage* positieve tests allemaal de goede kant op wijzen. Het effect van het vaccineren is vooral terug te zien in de 'duidelijke daling van instroom van vooral zestigers, zeventigers en tachtigers' in de ziekenhuizen. AD voorspelt dat, als de trends zich doorzetten, ook het aantal jongere Nederlanders in het ziekenhuis terechtkomt sterker zal gaan dalen. NRC plaatst nog een aantal kanttekeningen bij het positieve nieuws door te melden dat de druk op de ziekenhuizen nog altijd hoog is. Ook is het lastig om de gevolgen van de versoepelingen te monitoren nu minder mensen zich laten testen in de formele teststraat, onder andere door de komst van zelftests.
- Volkskrant meldt dat 'koplopers in vaccineren de klos zijn' nu het virus op de Seychellen, de Malediven en in Bahrein, Uruguay en Chili weer om zich heen grijpt. De **Singaporese volksgezondheidsexpert Jeremy Lin** stelt dat wat er in deze landen misgaat een optelsom is van 'slordigheid, haastwerk en overschatting van de kracht van vaccins.' Volgens de krant zijn er drie zaken om rekening mee te houden. Ten eerste schaalde de betreffende landen de maatregelen te snel af toen het virus nog volop 'pruttelde'. Ten tweede kunnen ook gevaccineerde mensen nog licht ziek worden nadat ze zijn ingeënt en het virus doorgeven. Daarbij komt dat de betreffende landen gebruik maken van AstraZeneca en Sinopharm die zo'n 60 tot 70 procent bescherming bieden. Dat zou betekenen dat de grens van 'groepsimmunitet' pas in zicht komt als nagenoeg iedereen is ingeënt. Ten slotte is het denkbaar dat de varianten van het virus waar vaccins minder grip op hebben een rol hebben gespeeld in de heropleving van het virus.
- Uit Telegraaf's 'Stelling van de Dag' blijkt dat 77% van de 5032 deelnemers het verantwoord vindt om een deel van de maatregelen nu los te laten. 47% vindt dat de versoepelingen niet snel genoeg gaan, 50% vindt van wel en 3% geeft aan het niet te weten. Daarnaast vindt 67% dat doorstroomblocaties als pretparken niet alleen toegankelijk moeten zijn met een verplichte toegangstest, 28% vindt van wel en 5% geeft aan het niet te weten. Hoewel het gros pal achter de versoepelingen staat, heerst er onbegrip over de routekaart die het kabinet hierin volgt. Onbegrijpelijk, vindt 64%.

Vaccinatiecampagne

- In Utrecht zijn er zorgen over de vaccinatiebereidheid in de wijk Overvecht. In de wijk wonen veel migranten waarvan er volgens huisarts **Nikki Mekkes** 'schrikbarend weinig' komen opdagen voor een prik. Mekkes merkt op dat de bewoners gezondheidszorg zijn gaan zien als een verlengstuk van de overheid en onder migrantengroepen is er volgens haar altijd een 'gezond wantrouwen' richting de overheid. Om de vaccinatiebereidheid te vergroten wordt er gebeld met Marokko voor vaccinatie-advies meldt teststraatarts **Meriem Khairoun**. Ook wordt er door de hulpverleners een grote rol voor jongeren weggelegd gezien ouders en grootouders hun keuzen baseren op wat hun kinderen of kleinkinderen vinden. Volgens de hulpverleners heeft het vooruitzicht op reizen naar het buitenland nog het meeste effect gehad. Niet alleen omdat bewoners weer weg willen, maar ook omdat de regering van Marokko of Turkije eist dat je ingeënt bent en niet de regering van Nederland.
- Volgens AD legt de zomervakantie druk op de vaccinatiecampagne. Zo valt de tweede prik voor 'miljoenen mensen die nog op een prik wachten' in de vakantieperiode. Volgens vaccinoloog **Ben van der Zeijst** is het zorgelijk dat het RIVM niet flexibel is in de prikdata, omdat mensen zo mogelijk hun tweede prikafspraak afzeggen door een vakantie. Hierdoor zijn zij mogelijk niet volledig beschermt en dat varianten van het virus zich zo sneller verspreiden. Epidemioloog **Frits Rosendaal** is het met Van der Zeijst eens en hoopt dat de GGD's flexibeler worden. "Een pandemie bestrijden gaat ook om het gedrag van mensen. Het is dom om daar geen rekening mee te houden," aldus Rosendaal.
- In reactie op het onderzoek van [Investico](#) de vaccinatiestrategie, stelt hoogleraar filosofie van de geneeskunde en lid van de Gezondheidsraad **Maartje Schermer** dat het negeren van het Gezondheidsraad-advies problematisch is: "Je moet de vaccins geven aan hen die ze het hardst nodig hebben, niet aan wie het hardst lobbyt. Het ziekteverzuim in de zorg is hoog, maar dat komt vooral door uitputting. Daar beschermt een vaccin niet tegen."